

Каўрыга Г. Г., студэнт 150 групы
дзённай формы навучання
Навуковы кіраўнік – Нароўская А. М.,
кандыдат гістарычных навук, дацэнт

БЕЛАРУСКІ НАРОДНЫ КАСЦЮМ У КАНТЭКСЦЕ НАРОДНАГА КАСЦЮМА ЎСХОДНІХ СЛАВЯН

Беларускі традыцыйны касцюм уяўляе сабой важны элемент культурнай спадчыны ў кантэксце народных касцюмаў усходніх славян. Ён адлюстроўвае ўнікальныя асаблівасці этнічнай і культурнай ідэнтычнасці беларускага народа.

Традыцыйны касцюм беларусаў звычайна ўключае ў сябе яркія вышыўкі, разнастайныя ўзоры, аплікацыі і выкарыстанне традыцыйных матэрыялаў, такіх як лён, поўсць і льняныя тканіны, якія выяўляюць своеасаблівасць і маляўнічасць беларускай культуры. Вывучэнне беларускага народнага строя ў кантэксце народных строяў усходніх славян дазваляе выявіць агульныя рысы і адрозненні паміж гэтымі строямі, выявіць уплыў і ўзаемадзеянне культур і традыцый розных славянскіх народаў. Разгледзім касцюмы на прыкладзе традыцыйнага паўсядзённага адзення сялянства.

Беларускі народны касцюм (строй) – гэта каштоўная частка культурнай спадчыны, якая адлюстроўвае традыцыі, звычаі і гісторыю беларускага народа. Ён вар'іруецца ў залежнасці ад рэгіёна і часу стварэння, але агульныя рысы ўласцівыя большасці варыянтаў касцюма.

Жаночы традыцыйны касцюм уяўляе сабой маляўнічы і ўнікальны твор, які адлюстроўвае традыцыі, звычаі і характэрную эстэтыку

беларускай культуры. Паўсядзённы касцюм складаецца з некалькіх асноўных элементаў:

Спадніца асноўны элемент жаночага народнага строю. Традыцыйна яна складаецца з некалькіх пластоў тканіны - з воўны і летнія спадніцы (палатнянікі) з ільну і бавоўны, звычайна яркіх і маляўнічых, каб стварыць прыгожую і яркую выяву.

Кашуля – звычайна традыцыйная, дэкарыраваная ўзорамі і вышыўкай. Яна можа мець розныя фасоны і аздабленне ў залежнасці ад рэгіёна.

Традыцыйны беларускі жаночы касцюм дапаўняецца разнастайнымі галаўнымі ўборамі, такія як наміткі, хусткі, скіндачкі, вяночкі.

Элементы беларускага жаночага народнага строю звычайна адлюстроўваюць нацыянальныя матывы, сімволіку і культурныя традыцыі беларускага народа [1, с. 294-348].

Мужчынскі касцюм складаецца з розных элементаў, кожны з якіх мае сваё значэнне і сімволіку:

Рубаха (кашуля) - асноўны элемент мужчынскага касцюма. Традыцыйна кашуля вырабляецца з ільняной тканіны, яна можа быць упрыгожана разнастайным ручным гафтам або абрадавымі ўзорамі.

Штаны - носяцца ў пары з кашуляй. Яны могуць быць упрыгожаны традыцыйнымі вышыўкамі ці палосамі, што надае ім своеасаблівы нацыянальны характар.

Пояс, які вылучае стан і дапаўняе вобраз.

Камізэлька (жылет) – гэта адзін з асноўных прадметаў верхняй вопраткі ў мужчынскім касцюме.

Мужчыны могуць дапаўняць свой касцюм традыцыйнымі галаўнымі ўборамі - аблавухі, капялюшы, магеркі [1, с. 68-100].

Рускі народны касцюм уяўляе сабой багатае і разнастайнае тварэнне, якое адлюстроўвае традыцыі, звычаі і культурныя асаблівасці рускага народа. Ён таксама вар'іруецца ў залежнасці ад рэгіёна, часу стварэння і сацыяльнага статусу носбіта, але агульныя рысы ўласцівыя большасці варыянтаў гарнітура [3],[4].

Жаночы народны касцюм у Расіі традыцыйна ўключае ў сябе розныя ўборы, характэрныя для кожнага рэгіёну: сукенкі, блузы, спадніцы, а таксама разнастайныя галаўныя ўборы, такія як какошнікі, хусткі, павязкі. Жаночыя касцюмы звычайна ўпрыгожаны яркімі вышыўкамі, аплікацыямі, карункамі, сімвалічнымі ўзорамі і пацерак.

Мужчынскі народны касцюм уключае ў сябе кашулі, камізэлькі, штаны, паясы і разнастайныя галаўныя ўборы. Касцюмы таксама ўпрыгожаны вышыўкай ці сімвалічнымі ўзорамі. У залежнасці ад рэгіёна можа мець свае асаблівасці ў кроі і дэкоры.

На працягу стагоддзяў народныя касцюмы служылі не толькі аздабленнем, але і адлюстраваннем сацыяльнага статусу, рамесных традыцый, культурных асаблівасцей і светапогляду рускіх людзей.

Адрозненні і падабенствы беларускага і рускага народных касцюмаў на прыграгранічных тэрыторыях. Разгледзім на прыкладзе Дубровенскага строя Віцебскай вобласці Беларусі і Смаленскага строя Расіі.

Абодва касцюмы з'яўляюцца прыкладамі традыцыйнага адзення народаў, якія пражываюць у паўночных рэгіёнах. У іх можна назіраць прысутнасць ручной працы і вышыўкі. Яны выкарыстоўваюцца для ўпрыгожвання розных элементаў адзення, такіх як рукавы, каўняры ці спадніцы. Вышыўка часта выконваецца з выкарыстаннем яркіх кветак і геаметрычных узораў. Таксама падобнай асаблівасцю з'яўляецца наяўнасць пояса або паяснога вузельчыка, якія выкарыстоўваюцца для

фіксацыі адзення і падкрэсліваюць жаночкасць фігуры, якія з'яўляюцца неад'емнай часткай абодвух касцюмаў.

Аднак, ёсць і некаторыя адрозненні паміж разгледжанымі строямі. Напрыклад, Дубровенскі строй мае больш яркую каляровую гаму і больш яркія ўзоры ў вышыўцы, а касцюм Смаленшчыны больш стрыманыя колеры і простыя лініі. Таксама, беларускі касцюм мае свае ўнікальныя элементы, такія як "халасцяцкая кашуля" і "двухпалочная спадніца", якія адрозніваюць яго ад іншых касцюмаў.

Украінскі народны касцюм адлюстроўвае традыцыі, звычаі і нацыянальны каларыт у розных рэгіёнах Украіны. [5]

Жаночы ўкраінскі касцюм [5, с. 106] можа ўключаць кашулі, сукенкі, а таксама разнастайныя галаўныя ўборы – вышытыя хусткі, павязкі і пацеры. Асаблівай увагі заслугоўваюць вышыванкі – традыцыйныя ўкраінскія кашулі з рознакаляровымі вышыўкамі, якія маюць вялікае культурнае значэнне.

У сваю чаргу мужчынскі ўкраінскі касцюм ўключае ў сябе кашулю, строгія штаны, вышыты пояс і разнастайныя галаўныя ўборы – шапкі і жупаны. Украінскі народны касцюм мае глыбокія сімвалічныя значэнні, ён адлюстроўвае нацыянальную годнасць, духоўнасць і родную зямлю. Вышытыя ўзоры часта маюць сімвалічнае значэнне, звязанае з прыроднымі элементамі, раслінамі, жывёламі і геаметрычнымі фігурамі, якія адлюстроўваюць культурныя і міфалагічныя традыцыі ўкраінскага народа.

Адрозненні і падабенствы беларускага і ўкраінскага народных касцюмаў на прыграгранічных тэрыторыях. Разгледзім на прыкладзе Нараўлянскага і Брагінскага строяў Гомельшчыны і касцюма Чарнігаўскай і Паўночнай Кіеўскай вобласці Украіны [5, с. 158].

Нараўлянскі строй звычайна мае яркае ўпрыгожванне ў выглядзе вышыўкі. Галоўным элементам з'яўляецца прыбраная кашуля, упрыгожаная разнастайнымі ўзорамі. Убор дапаўняецца стракатым фартухом і разнастайнымі аксэсуарамі. Брагінскі ў сваю чаргу адрозніваецца ад Нараўлянскага больш стрыманым стылем. Жанчыны апранаюць доўгія сукенкі з вышыўкай на грудзях і рукавах, а таксама стракатыя фартухі, на галаве хусткі.

Звычайна Чарнігаўскі касцюм гэта пярэстая кашуля, дапоўненая разнастайнымі ўпрыгожваннямі. Жаночы касцюм Паўночна-кіеўскага строя ўключае ў сябе сукенку і спадніцу з разнастайнай геаметрычнай вышыўкай, а таксама стракаты фартух і ўпрыгожванні.

Падабенства паміж беларускім і ўкраінскім строем народнага касцюма праяўляецца ў выкарыстанні вышыўкі, стракатых фартухоў і традыцыйных галаўных убораў.

Такім чынам, даследаванне традыцыйных касцюмаў славян уяўляе сабой важны напрамак у вывучэнні культуры і традыцый славянскіх народаў. Аналіз дазваляе паглыбіцца ва ўнікальны свет традыцыйнага арнаменту, вышыўкі, выкарыстаных матэрыялаў, тыповых элементаў касцюма, што ў сваю чаргу раскрывае мноства аспектаў гісторыі, звычайў, і вядома ж, традыцыйнага рамяства. Таксама дазваляе зразумець асаблівасці жыцця і ладу мыслення розных груп этнічнага складу, а таксама адлюстроўвае сацыяльныя і эканамічныя аспекты жыцця тых ці іншых этнічных груп. Этнаграфічныя даследаванні могуць дапамагчы захаваць і перадаць будучым пакаленням культурную спадчыну, якая часам губляецца пад уздзеяннем сучасных тэндэнцый.

СПІС ВЫКАРЫСТАНЫХ КРЫНІЦ

1. Белявіна .В. М., Ракава, Л. В. Беларускі касцюм / В.М. Бялявіна, Л.В. Ракава. – Мінск : Беларусь, 2017. – 463 с.:ил.
2. Этнаграфія Беларусі : Энцыклапедыя/Беларуская Савецкая Энцыклапедыя рэдкалегія : І.П. Шамякін (галоўны рэдактар) і інш. – Мінск : БелСЭ, 1989. – 575 с.:ил.
3. Соснина, Н., Шангина, И. Русский народный костюм : Иллюстрированная энциклопедия / Н.Соснина, И.Шангина. СПб.:Искусство-СПб., 2006. – 400 с.,ил.
4. Мудрагель, Л. Русский костюм : большая иллюстрированная энциклопедия / Л. Мудрагель. – Москва : Эксмо, 2020. – 416 с. : ил.
5. Ніколаєва, Т. Історія українського костюма / Т. Ніколаєва. – Київ: Либідь, 1996. – 176 с.: іл.

Квяткевич С. И., студент 311 группы
дневной формы обучения
Научный руководитель – Калашникова А. В.,
доцент кафедры

**КОММУНИКАТИВНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ РУКОВОДИТЕЛЯ
УЧРЕЖДЕНИЯ КУЛЬТУРЫ**

Коммуникация является одной из ключевых составляющих успешного функционирования организации. Изучению коммуникации посвящены публикации исследователей Д. Карнеги, А.Л. Журавлева, О.С. Виханского, А.И. Наумова, Ю.А. Панасюка и др. Авторы отмечают,